

<https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-23>

УДК 343.1

Є.І. ГРИГОРЕНКО

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін,
консультант Комітету Верховної Ради України
з питань національної безпеки, оборони та розвідки
E-mail: grigorenkozakon@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5305-1712>
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
м. Харків, 61022, майдан Свободи 4

О.С. ПЕРЕДЕРІЙ

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
E-mail: perederii@karazin.ua ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4898-876X>
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
м. Харків, 61022, майдан Свободи 4

В.М. АЛЕКСАНДРОВ

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри підготовки офіцерів запасу
E-mail: romzes1956@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0373-4635>
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, 61000, вул. Динамівська, 4

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА ПОТЕРПІЛОЮ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

АНОТАЦІЯ. У статті, враховуючи суперечність доктринальних підходів щодо юридичної особи — потерпілого, аналізуються питання щодо правильного визначення юридичних осіб публічного права як потерпілих у кримінальному провадженні. При цьому зазначається, що специфіка юридичних осіб публічного права суттєвим чином впливає на особливості визначення їх як потерпілих. Даються ознаки особливості їхньої взаємодії у межах системи органів публічної влади, специфіка розподілу повноважень, виділення субвенцій з обласного бюджету та інших специфічних аспектів протікання правовідносин. У статті враховується практика надання висновків експерта у галузі права у межах як досудового розслідування, так і судового провадження, та яка дозволяє стверджувати, що наведені вище питання не завжди вирішуються правильно.

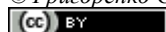
Вказано на те, що у разі, коли йдеться про потерпілого — юридичну особу, то відповідно до КПК України, саме такій особі кримінальним правопорушенням повинно бути безпосередньо завдано майнової шкоди і це повинно бути доведено й обґрунтовано у межах досудового розслідування. Проте такий підхід щодо юридичних осіб, що можуть набувати процесуального статусу потерпілого є відносно новим та таким, що закріплено у КПК України 2012 року. У зв'язку з цим, шкоду можна розглядати як негативні й несприятливі наслідки, які настають при обмеженні або порушенні майнових чи особистих немайнових прав і благ, які належать безпосередньо конкретному потерпілому. На підставі викладеного, можна констатувати, що шкода виступає однією з підстав для виникнення юридичної відповідальності і при цьому вона повинна бути спричинена саме конкретній чітко визначеній юридичній особі публічного права. З огляду на це, у разі завдання відповідної шкоди державним інтересам в особі окремих юридичних осіб, такі юридичні особи публічного права повинні бути визначені точно.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: потерпілий, юридична особа публічного права як потерпілий, процесуально-правовий статус потерпілого, сторона обвинувачення.

Як цитувати: Григоренко Є.І., Передерій О.С., Александров В.М., Особливості визнання юридичної особи публічного права потерпілою у кримінальному провадженні. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Право»*. 2023. Вип. 36. С. 190-197. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-23>

In cites: Hrygorenko E.I. Perederii O.S., Alexandrov V.M. (2023). Peculiarities of recognition of a legal entity under public law as a victim in criminal proceedings. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series «Law»*, (36), P. 190-197. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-23> (in Ukrainian)

© Григоренко Є.І., Передерій О.С., Александров В.М., 2023

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4

Постановка проблеми. Розмаїття доктринальних підходів щодо юридичної особи — потерпілого повною мірою стосується юридичних осіб публічного права. У силу особливостей їхньої взаємодії між собою, специфіки реалізації повноважень, розпорядження виділеними субвенціями з державного та регіональних бюджетів та інших специфічних аспектів правовідносин, виникає питання про процесуальний статус юридичної особи публічного права, якій безпосередньо було завдано майнової шкоди. Беручи до уваги те, що останнім часом спостерігається тенденція до зростання соціальної важливості функціонування юридичних осіб публічного права, питання про забезпечення їх повноправності у межах кримінально-процесуальних відносин набуває особливої актуальності. Особливо, коли юридичним особам було завдано шкоди. Це обумовлює потрапляння у спектр наукової уваги проблемних аспектів визнання юридичної особи публічного права потерпілим у кримінальному провадженні. Як підтверджує практика, надання висновків експерта у галузі права у межах як досудового розслідування, так і судового провадження, наведені питання не завжди вирішуються правильно.

Стан наукового дослідження теми. Зазначені аспекти знайшли відображення у працях таких науковців як С. Є. Абрамський, М. О. Буртовський, О. П. Герасимчук, В. Г. Гончаренко, М. І. Гошовський, Ю. М. Грошевий, С. В. Давиденко, О. В. Капліна, Х. Р. Кахнич, Ю. Кричун, О. П. Кучинська, А. В. Лапкін, Н. З. Рогатинська, М. В. Сенаторов, Т. Л. Сироїд, Г. М. Степанова, М. І. Тлепова Л. Д. Удалова, Ю. П. Янович та ін. У той же час, певні аспекти процесуального статусу потерпілого, у тому числі й потерпілого — юридичної особи публічного права є дискусійними та такими, що потребують свого подальшого дослідження.

Мета дослідження. Метою дослідження є висвітлення особливості визнання юридичної особи публічного права потерпілою у кримінальному провадженні за чинним законодавством.

Основні результати дослідження. Відповідно до частини першої статті 55 КПК України, потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди. Також потерпілим у кримінальному провадженні може бути адміністратор, відповідальний за випуск облігацій, який відповідно до положень Закону України "Про

ринки капіталу та організовані товарні ринки" діє в інтересах власників облігацій, яким кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди.

Отже, у разі, коли йдеться про потерпілого — юридичну особу, то відповідно до КПК України, саме такій особі кримінальним правопорушенням повинно бути безпосередньо завдано майнової шкоди і це повинно бути доведено й обґрунтовано у межах досудового розслідування. Проте такий підхід щодо юридичних осіб, що можуть набувати процесуального статусу потерпілого є відносно новим та таким, що закріплено у КПК України 2012 року. Н. З. Рогатинська з цього приводу зазначає, що новелою КПК України щодо застосування терміну «потерпілий» стало виокремлення юридичної особи у випадку завдання їй майнової шкоди. На її думку, така позиція є досить суперечливою, оскільки чимало вчених є прихильниками того, що потерпілим у кримінальному процесуальному значенні може бути виключно фізична особа, яка є безпосередньо жертвою кримінального правопорушення [1, с. 185]. Проте процесуальний закон такі положення має і відповідно формується відповідна практика. До того ж слід урахувати і те, що з цього приводу існує й інша точка зору. Так, А. Пархоменко, вважає, що попередній процесуальний кодекс цього не містив, що створювало нерівність у процесуальному положенні між фізичними та юридичними особами та позбавляло останніх багатьох можливостей захисту своїх прав та законних інтересів [2]. У свою чергу, Г. М. Степанова пише про те, що у правовій регламентації процесуального положення потерпілого є певні позитивні досягнення, та серед яких вона називає надання статусу потерпілого юридичній особі [3].

При цьому слід урахувати те, що відповідно до частини першої статті 11 КК України, кримінальним правопорушенням є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Закон чітко вимагає (частина перша статті 55 КПК України), що внаслідок учинення такого правопорушення чітко визначеній юридичній особі повинно бути завдано реальної майнової шкоди.

Стосовно розуміння майнової шкоди необхідно враховувати відповідні доктринальні положення та напрацювання. Так, О. Р. Терещенко звертає особливу увагу на те, що шкода виступає єдиною умовою правової відповідальності, яка завжди необхідна для її виникнен-

ня і такий підхід є підстави поширити на господарські правовідносини [4, с. 130]. При цьому, беззаперечним є факт висловлений ще римськими юристами, що за відсутності такої умови, як шкода, відповідальність взагалі не виникає: «Noxia autem est ipsum delictum».

У зв'язку з цим, шкоду можна розглядати як негативні й несприятливі наслідки, які настають при обмеженні або порушенні майнових чи особистих немайнових прав і благ, які належать безпосередньо конкретному потерпілому. Отже, на підставі викладеного є підстави констатувати, що шкода виступає підставою для виникнення юридичної відповідальності і при цьому вона повинна бути спричинена саме конкретній особі.

На цей же аспект звертається увага і в межах доктрини кримінального процесу. Так, як зауважують науковці кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, згідно з частиною першою статті 55 КПК України потерпілим може бути також і юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди. Відповідно, кримінальним правопорушенням потерпілому-юридичній особі може бути завдано безпосередньої шкоди в її майновому та грошовому виразі [5].

На необхідність чіткої визначеності юридичної особи як потерпілого від протиправних діянь указують і норми матеріального права. Так, зокрема, у диспозиції статті 367 КК України визначено, що службова недбалість, тобто невиконання або неналежне виконання службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб. Отже, у разі завдання відповідної шкоди державним інтересам в особі окремих юридичних осіб, такі юридичні особи повинні бути визначені точно.

Це, не в останню чергу, пов'язано з тим, що поняття «потерпілий» у розумінні змісту норми кримінального права є первинним щодо тлумаченні цієї дефініції у кримінальному процесі, оскільки у кримінальному праві потерпілий з'являється об'єктивно, в результаті вчинення проти нього кримінального правопорушення. Для появи потерпілого як учасника кримінального провадження особі необхідно подати заяву про вчинення щодо неї кримінального правопорушення, надати згоду на визнання потерпілим або подати заяву про залучення до провадження як потерпілого [6, 38-

39]. У зв'язку з цим, варто виходити з потреби виділення двох ключових груп підстав для набуття статусу потерпілого: матеріальні та процесуальні. При цьому матеріальні підстави, будучи фактичними даними, безпосередньо вказують на конкретні обставини, які можуть стати підґрунтям для набуття особою статусу конкретного учасника кримінального провадження (у тому числі й потерпілого). У свою чергу, процесуальними підставами слід визнати певні вчинені дії або ухвалені рішення відповідних органів.

В ухвалі Печерського районного суду міста Києва (Справа № 757/1942/18-к) вказано, що в основі набуття юридичною особою статусу потерпілого у кримінальному провадженні лежить одночасна сукупність таких умов: фактична (завдання кримінальним правопорушенням майнової шкоди) та формальна (подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого). Перевірка, розгляд та вирішення такої заяви законом не передбачаються, тому статусу потерпілого особа набуває автоматично за наявності вказаних вище умов.

Права і обов'язки потерпілого виникають в особи з моменту подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого. У разі коли особа не подавала відповідної заяви і була визнана потерпілим слідчим, прокурором або судом, права і обов'язки потерпілого виникають у неї з моменту надання згоди на таке визнання.

Згідно положень частиною п'ятою статті 55 КПК України, за наявності очевидних та достатніх підстав вважати, що заява, повідомлення про кримінальне правопорушення або заява про залучення до провадження як потерпілого подана особою, якій не завдано шкоди, зазначеної у частині першій цієї статті, слідчий або прокурор виносить вмотивовану постанову про відмову у визнанні потерпілим, яка може бути оскаржена слідчому судді. Таким чином, правовою підставою для винесення слідчим постанови про відмову у визнанні потерпілим є наявність очевидних та достатніх підстав вважати, що заява, повідомлення про кримінальне правопорушення або заява про залучення до провадження як потерпілого подана особою, якій не завдано шкоди, зазначеної у частині першій статті 55 КПК [7].

Оскільки, відповідно до пункту 1 та 3 частини першої статті 91 КПК України у кримінальному провадженні підлягають

доказуванню подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення), а також вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, то відповідно слідчий, прокурор, на яких покладається обов'язок доказування (частина 1 статті 92 КПК України) повинні доказово обґрунтувати, що саме конкретна юридична особа (наприклад, обласні державні адміністрації або районні як юридичним особам) кримінальним правопорушенням було завдано майнової шкоди.

Важливість обґрунтування того, що саме конкретному суб'єкту було спричинено шкоду є важливим у контексті дотримання загальних засад кримінального провадження (статті 7-29 КПК України). У зв'язку з цим, варто констатувати, що неправильне визнання юридичної особи потерпілою позбавляє можливості відповідних осіб реалізовувати права потерпілого у процесі кримінального провадження. Так, особа, що у дійсності не є потерпілою, вочевидь, не може реалізовувати, зокрема, такі процесуальні права як подавати докази слідчому, прокурору, слідчому судді, суду (пункт 3 частини першої статті 56 КПК України), а також на відшкодування завданої кримінальним правопорушенням шкоди в порядку, передбаченому законом (пункт 10 частини першої статті 56 КПК України). Зокрема, оскільки потерпілий має можливість реалізувати своє право на відшкодування шкоди шляхом пред'явлення цивільного позову, то неправильне визнання юридичної особи потерпілим може створити певні складнощі і для реалізації такої можливості.

На потребу у точному та правильному визначенні юридичної особи як потерпілого звертається увага представниками правової доктрини.

Так, М. І. Тлепова, даючи власне визначення поняття «потерпілий-юридична особа» особливо акцентує увагу на тому, що це може бути лише та організація, у разі наявності достатніх підстав вважати, що саме їй кримінальним правопорушенням було завдано матеріальної шкоди [6, 67]. При характеристиці фактичної передумови набуття особою процесуального становища потерпілого у КПК використовується термін «шкода». Зокрема, законодавець визначає, що потерпілому-юридичній особі може бути завдана майнова шкода (стаття 55) [6, 42], яка, як зазначалось, належить до обставин, що підлягають доказуванню.

При аналізі змісту частини першої статті 55 КПК України, можна дійти висновку, що

потерпілим визнається особа, якій шкода завдана реально, тобто після кримінального правопорушення вже настали негативні наслідки [6, с. 44].

У свою чергу, А. С. Головін щодо потерпілого - юридичної особи вважає, що спричинена їй матеріальна (майнова) шкода, зокрема, включає в себе реальний збиток, тобто майнові втрати, понесені потерпілим, знищення майна, його викрадення у власника, заволодіння майном потерпілого шляхом вимагання, обману або зловживання довірою [8, с. 103]. Це твердження повною мірою стосується як потерпілого-фізичної особи, так і потерпілого-юридичної особи.

Відповідно до частини першої статті 80 ЦК України, юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку. Частина друга статті 81 ЦК України встановлює, що юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права. Абзац 3 частини друга статті 81 ЦК України вказує на те, що юридична особа публічного права створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування. Абзац 2 частини третьої статті 81 ЦК України визначає, що порядок утворення та правовий статус юридичних осіб публічного права встановлюються Конституцією України та законом. Згідно з частиною першою статті 170 ЦК України, держава набуває і здійснює цивільні права та обов'язки через органи державної влади у межах їхньої компетенції, встановленої законом. При цьому щодо органів публічної влади необхідно брати до уваги, що відповідно до частини другої статті 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. У свою чергу, згідно з частиною третьою статті 1 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», місцева державна адміністрація в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою.

Отже, чинне законодавство встановлює для органів державної влади та місцевого самоврядування відповідні повноваження, у межах яких вони повинні діяти, у тому числі й ставити питання про відшкодування завданої

кримінальним правопорушенням шкоди в порядку, передбаченому законом.

Наведені вище законодавчі та доктринальні аспекти можна проаналізувати на прикладі практики експертно-правової діяльності у межах конкретного кримінального провадження. Так, відповідно до копії додатку до Рішення однієї з обласних рад було виділено субвенцію з обласного бюджету району області на виконання інвестиційних проектів для облаштування спортивних майданчиків зі штучним покриттям на конкретну суму. Відповідно до пункту 48 частини першої статті 2 Бюджетного кодексу України, субвенції — це міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції. У ситуації, що аналізується, органом, який прийняв рішення про надання субвенції є обласна рада як орган місцевого самоврядування, що представляє спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, у межах повноважень, визначених Конституцією України, законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами (частина четверта статті 140 Конституції України, частина друга статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування»), а органом, що здійснює використання субвенції на певну мету є районна державна адміністрація.

При цьому, в обвинувальному акті у кримінальному провадженні, за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 367 КК України, було вказано, що потерпілим у кримінальному провадженні є обласна державна адміністрація без наведення жодної аргументації щодо цього. Адже, виходячи з наданих експертам з питань права матеріалів для вивчення, є підстави вбачати, що обласній державній адміністрації як потерпілому-юридичній особі кримінальним правопорушенням безпосередньо не було завдано майнової шкоди як цього вимагає частина перша статті 55 КПК України. Рішення про надання субвенції було прийнято іншим суб'єктом - обласною радою як органом місцевого самоврядування, який має на це повноваження і затверджує обласний бюджет.

При цьому, відповідно до частини третьої статті 1 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», місцева державна адміністрація в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою. Зокрема, відповідно до пунктів 5, 6, 13 частини першої статті 44 Зако-

ну України «Про місцеве самоврядування», районні ради делегують відповідним місцевим державним адміністраціям такі повноваження: об'єднання на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, і населення, а також бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури, шляхів місцевого значення, на капітальний та поточний ремонт вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах) та на заходи щодо охорони праці та охорони навколишнього природного середовища; забезпечення відповідно до законодавства розвитку науки, усіх видів освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, туризму; сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел, роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, сім'ї та молоді; сприяння інвестиційній діяльності на території району, області.

У свою чергу, відповідно до пунктів 1-4 статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», місцева державна адміністрація: реалізовує державну політику в галузі науки, освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, материнства і дитинства, сім'ї та молоді; сприяє розвитку науки і техніки, реалізації регіональних науково-технічних програм, впровадженню нових екологічно безпечних технологій, підвищенню технічного рівня виробництва та якості продукції, вирішенню науково-технічних проблем, що мають першочергове значення для підвищення її ефективності та конкурентоспроможності; забезпечує охорону прав винахідників і раціоналізаторів, створення територіальних інноваційних центрів і технопарків; вживає заходів до збереження мережі закладів освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту та розробляє прогнози її розвитку, враховує їх при розробці проектів програм соціально-економічного розвитку.

Більш того, у Публічному звіті голови районної державної адміністрації зазначається, що на території району функціонує комунальне підприємство районний центр фізичного здоров'я населення. Це також підтверджується тим фактом, що діяльність вказаного центру є

зоною відповідальності районної державної адміністрації. Крім того, у звіті вказано на те, що відповідно до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» районна державна адміністрація в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території району та реалізує повноваження, делеговані їй районною радою, серед яких найважливішими є виконання Програми соціально-економічного розвитку, наповнення бюджетів, соціального захисту населення, охорони здоров'я, освіти, культури, спорту та інших, передбачених статтею 44 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Як вбачається з копії додатку до Рішення обласної ради, району області обласною радою було виділено субвенцію з обласного бюджету на виконання інвестиційних проектів для облаштування спортивних майданчиків зі штучним покриттям на конкретну суму. Засвоєння вказаної субвенції, розраховану на чітко визначену мету здійснює саме районна державна адміністрація, якій фактично, виходячи з тверджень, зафіксованих в Обвинувальному акті і було кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди.

Таким чином, виходячи з положення чинного законодавства України та змісту наданих на вивчення матеріалів, потерпілим-юридичною особою у кримінальному провадженні є підстави вбачати районну державну адміністрацію, оскільки саме їй було завдано матеріальну шкоду. У юридичній практиці виникають аналогічні питання. Так, наприклад. В Ухвалі Тлумацького районного суду Івано-Франківської області від 19 серпня 2021 року (Справа № 353/9/21 Провадження №

1-кп/353/46/21) вказано, що кримінальним правопорушенням, вчинення якого інкримінується ОСОБА_1, сільській раді Тлумацького району Івано-Франківської області завдано майнової шкоди на суму 33696,00 гривень, а не Управлінню Державного агентства рибного господарства в Івано-Франківській області [9]. Ці вищенаведені та деякі інші приклади показують особливості та специфіку визнання потерпілим юридичну особу публічного права.

Висновки. У разі, коли йдеться про потерпілого — юридичну особу, то відповідно до КПК України, саме такій особі кримінальним правопорушенням повинно бути безпосередньо завдано майнової шкоди і це повинно бути доведено й обґрунтовано у межах досудового розслідування та судового провадження. Проте такий підхід щодо юридичних осіб, які можуть набувати процесуального статусу потерпілого є відносно новим та таким, що закріплено у КПК України 2012 року. У зв'язку з цим, шкоду можна розглядати як негативні й несприятливі наслідки, які настають при обмеженні або порушенні майнових чи особистих немайнових прав і благ, які належать безпосередньо конкретному потерпілому.

На підставі викладеного можна констатувати, що шкода виступає однією з підстав для виникнення юридичної відповідальності і при цьому вона повинна бути спричинена саме конкретній чітко визначеній юридичній особі публічного права. З огляду на це, у разі завдання відповідної шкоди державним інтересам в особі окремих юридичних осіб, такі юридичні особи публічного права повинні бути визначені точно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рогатинська Н.З., Склярук К.І. Особливості процесуального статусу потерпілого в кримінальному провадженні. *Київський часопис права*. 2022. № 1. С. 181-185.
2. Пархоменко А. Визнання фінансової компанії потерпілою в кримінальному провадженні. *Юридична газета online*. № 7 (737). 2021. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/viznannya-finansovoyi-kompaniyi-poterpiloyu-v-kriminalnomu-provadhenni.html#:~:text=%D0%97%D0%B3%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%20%D1%87.,%D0%B4%D1%96%D1%8F%D1%82%D0%B8%20%D0%B2%20%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BA%D0%B0%D1%85%20%D0%9A%D0%9F%D0%9A%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8>.
3. Степанова Г.М. Процесуальний статус потерпілого за чинним КПК України. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/5ac846f1-e1d2-4d69-af44-d0bc7a82cbf1/content>
4. Терепенко О.Р. Шкода як умова відповідальності органів державної влади. *Вісник Вищої ради юстиції*. № 3 (15). 2013. С. 130.
5. Відшкодування шкоди у кримінальному провадженні. Лекції онлайн. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection6_1.html
6. Тлепова М.І. Процесуальне становище потерпілого під час досудового розслідування. : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2015. С. 38-39.
7. Ухвала іменем України Печерського районного суду Справа № 757/1942/18-к URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/73463106>
8. Головін А.С. Захист прав і свобод людини і громадянина єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні: монографія. Київ : Логос. 2012. 382 с.

9. Постанова Толмацького районного суду Франківської області від 19 серпня 2021 року. Справа № 353/9/21 URL: <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/99083067/>

Стаття надійшла до редакції 17.10.2023

Стаття рекомендована до друку 22.11.2023

E.I. HRYGORENKO.

PhD (Law), Associate professor,
Associate Professor of the Department of State and Legal Disciplines,
consultant to the Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine
on matters of national security, defense and intelligence

E-mail: grigorenkozakon@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5305-1712>

V.N. Karazin Kharkov National University
Kharkiv, 61022, Svobody square, 4

O.S. PEREDERII

PhD (Law), associate professor,
Associate Professor of the Department of State and Legal Disciplines

E-mail: perederii@karazin.ua ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4898-876X>

V.N. Karazin Kharkov National University
Kharkiv, 61022, Svobody square, 4

V.M. ALEXANDROV

PhD (Law), Associate professor,
Associate Professor of the reserve officer training department

E-mail: romzes1956@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0373-4635>

National Law University named after Yaroslav the Wise
Kharkiv, 61000, str. Dynamivska, 4

PECULIARITIES OF RECOGNITION OF A LEGAL ENTITY UNDER PUBLIC LAW AS A VICTIM IN CRIMINAL PROCEEDINGS

ANNOTATION. The article, taking into account the inconsistency of doctrinal approaches regarding the legal entity — the victim, analyzes the issues regarding the correct definition of legal entities under public law as victims in criminal proceedings. At the same time, it is noted that the specifics of legal entities under public law significantly affect the specifics of identifying them as victims. The features of their interaction within the system of public authorities, the specifics of the distribution of powers, the allocation of subventions from the regional budget and other specific aspects of the flow of legal relations are indicated. The article takes into account the practice of providing expert opinions in the field of law within both pretrial investigation and court proceedings, and which allows us to assert that the above issues are not always resolved correctly.

It is pointed out that if the victim is a legal entity, then according to the Code of Criminal Procedure of Ukraine, property damage must be directly caused to such a person by a criminal offense and this must be proven and substantiated within the framework of the pre-trial investigation. However, this approach to legal entities that can acquire the procedural status of a victim is relatively new and is enshrined in the Criminal Code of Ukraine of 2012. In this regard, damage can be considered as negative and unfavorable consequences that occur when property or personal non-property rights and benefits are restricted or violated, which belong directly to a specific victim. On the basis of the above, it can be stated that the damage is one of the grounds for the emergence of legal liability and at the same time it must be caused to a specific, clearly defined legal entity under public law. In view of this, in the case of causing corresponding damage to state interests in the person of individual legal entities, such legal entities under public law must be precisely defined.

KEY WORDS: *victim, legal entity under public law as a victim, procedural legal status of the victim, prosecution party.*

REFERENCES

1. Rohatynska N.Z., Sklyaruk K.I. Peculiarities of the procedural status of the victim in criminal proceedings. *Kyiv Journal of Law*. 2022. No. 1. P. 181-185. (in Ukrainian)
2. Parkhomenko A. Recognition of a financial company as a victim in criminal proceedings. *Legal newspaper online*. 2021. No. 7 (737). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/viznannya-finansovoyi-kompaniyi-poterpiloyu-v-kriminalnomu-provazhen-ni.html#:~:text=%D0%97%D0%B3%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%20%D1%87.,%D0%B4%D1%96%D1%8F%D1%82%D0%B8%20%D0%B2%20%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BA%D0%B0%D1%85%20%D0%9A%D0%9F%D0%9A%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8>. (in Ukrainian)

3. Stepanova G.M. Procedural status of the victim under the current Code of Criminal Procedure of Ukraine. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/5ac846f1-e1d2-4d69-af44-d0bc7a82cbf1/content/> (in Ukrainian)
4. Terefenko O.R. Damage as a condition of responsibility of state authorities. *Bulletin of the High Council of Justice*. No. 3 (15). 2013. P. 130. (in Ukrainian)
5. Compensation for damage in criminal proceedings. Lectures online. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection6_1.html (in Ukrainian)
6. Tlepova M.I. Procedural position of the victim during the pre-trial investigation. : thesis ... candidate law Sciences: 12.00.09. Kharkiv, 2015. P. 38-39. (in Ukrainian)
7. Decision on behalf of Ukraine of the Pechersk District Court Case No. 757/1942/18-k URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/73463106> (in Ukrainian)
8. Holovin A.S. Protection of human and citizen rights and freedoms by a single body of constitutional jurisdiction in Ukraine: monograph. Kyiv: Logos. 2012. 382 p. (in Ukrainian).
9. Resolution of the Tolmac district court of the Frankiv region dated August 19, 2021. Case No. 353/9/21. URL: <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/99083067/> (in Ukrainian).

The article was received by the editors 17.10.2023

The article is recommended for printing 22.11.2023